

AUTHENTICATION IN ART

AiA News-Service

AD

Beeld van de tentoonstelling Design van het Derde Rijk in Den Bosch met links de foto van een marine-officier, waarbij het museum het bijschrift moest corrigeren. © copyright Marc Bolsius

Hoe een student foutjes in de roemruchte nazi-expo ontdekte

Terwijl professionals uit binnen- en buitenland eraan voorbijliepen, ontdekte student Job van den Broek meerdere foutjes in de veelbesproken expositie over nazi-design in Den Bosch. Dat moet niet kunnen, vindt hij zelf.

Richard Clevers 23-10-19, 07:00 Laatste update: 09:09

Kenners van naam en faam lieten in Design Museum Den Bosch hun oog al over de tentoonstelling glijden. De expositie Design van het Derde Rijk is wat je noemt [controversieel](#), vooral vanwege het gevoelige thema: nazi-design. Gezaghebbende journalisten uit binnen- en buitenland schreven er hun vingers blauw over. Maar niemand keek kennelijk rond met de ogen van student Job van den Broek.

Dat zijn kritische ogen, mogen we wel zeggen. „Sinds mijn tiende lees ik veel over militaire geschiedenis”, zegt hij bij de ingang van het Design Museum Den Bosch. Het is dringen aan de deur. Ook vandaag is de tentoonstelling uitverkocht.

Voor Job van den Broek is het zijn tweede bezoek. De eerste keer ontdekte hij dat fotobijschriften in de tentoonstelling niet correct waren. In een [ingezonden brief aan deze site](#) schreef hij daarover. Het museum liet de bijschriften, na naspeuringen van eigen professionals, vervolgens ijlings aanpassen.

Een foto die door het leven ging als ‘SS-ers aan de kerstdis in 1941’ bleek bijvoorbeeld uit 1937 te komen, moest het museum toegeven. En SS-ers waren het waarschijnlijk ook al niet. Ook bij een andere

foto (van een marine-officier) stond een datum die niet kon kloppen, wist de student het museum te melden.

Het Design Museum Den Bosch hing deze foto op bij haar expositie Design van het Derde Rijk. Aanvankelijk werd in het bijschrift vermeld dat het SS'ers aan de kerstdis waren, in 1941. Maar student Job van den Broek moest het museum erop wijzen dat dit nooit kon kloppen © Richard Clevers

Gevoelig onderwerp

Op deze site legde het museum al uit dat de fotobijschriften waren overgenomen van leverancier Getty Images. Getty Images is eigenaar van een grote beeldbank. Het beschikt onder meer over foto's die door Hugo Jaeger, voormalig huisfotograaf van Hitler, gemaakt zijn. Het Design Museum kocht de foto's van Getty, maar deed pas nader onderzoek toen bleek dat de bijschriften van de leverancier niet klopten. Job van den Broek vindt het allemaal maar opmerkelijk. Volgens hem is algemeen bekend dat de

meegeleverde informatie van Getty gecheckt dient te worden, zeker bij een gevoelig onderwerp als dit.

„Ik denk dat ik nog wel meer fouten kan ontdekken, buiten die foto's van Getty”, zegt hij. Er zit geen greintje branie bij. Daarom wandelen we vandaag samen nogmaals door de expositie.

Klopt dit wel?

Bij een fotoalbum dat zorgvuldig onder glas ligt opgeborgen, slaat de twijfel bij de student wederom toe. Klopt dit wel? Het museum vermeldt op een bordje dat het album uit het 'woonhuis van Hermann Goering op de Dornheide' komt. „Volgens mij moet dat de Schorfheide zijn,” klinkt het, dan nog een beetje voorzichtig. Maar later, als hij thuis nog wat verder heeft gezocht, zal Job van den Broek concluderen dat de Dornheide zelfs niet eens bestaat. „Niks over te vinden.”

Wandelende encyclopedie

Een uniform dat door het Design Museum Den Bosch gepresenteerd wordt als een uniform van de Allgemeine SS. Formeel gaat het volgens student Job van den Broek om een uniform van de SS-Verfügungstruppe. Maar het museum zegt dat de uniformen van beide onderdelen indertijd nog hetzelfde waren en dat de presentatie in de tentoonstelling daarmee correct is. © Richard Clevers

Een stukje verderop in het museum toont de jongeman – Bosschenaar van geboorte – zich wederom een wandelende encyclopedie. „Dit klopt niet”, klinkt het gebogen over een uniform. ‘Uitgaansuniform van een Obersturmführer Allgemeine SS Standarte 2’, staat er op een bordje. Hij wijst op het woordje ‘Germania’ op de mouw van het uniform. „Dat betekent dat deze van de Standarte Germania komt. Dat was absoluut geen onderdeel van de Allgemeine SS, maar van de Verfügungstruppe.”

Ook op een aantal andere punten heeft de student twijfels. Niettemin klinkt hij mild als hij weer buiten staat. „Het valt me nog mee, met de fouten.”

Waar museumdirecteur Timo de Rijk vóór de tentoonstelling de interviews aaneenreeg, kiest het museum nu voor een schriftelijke reactie op de bevindingen. De Dornheide moet inderdaad de Schorfheide zijn, mailt woordvoerster Maan Leo. ‘Dit bijschrift wordt al aangepast.’ Tijdens een plotselinge wijziging aan de bijschriften (om meer informatie te geven) werd de verkeerde locatie genoteerd, zegt ze.

Student Job van den Broek ontdekte verschillende foutjes in de tentoonstelling Design van het Derde Rijk, bij het Design Museum Den Bosch © Richard Clevers

De aanduiding van het uniform is wél correct, houdt het museum vol. Maar ook Job van den Broek houdt voet bij stuk: de Allgemeine SS en de Verfügungstruppe waren wel degelijk verschillende onderdelen. In een tweede mail meldt het museum desgevraagd

dat er 'technisch gezien' inderdaad een onderscheid is, maar dat beide onderdelen indertijd hetzelfde uniform droegen. Wat in Den Bosch ligt, geeft dus wel degelijk weer hoe de Allgemeine SS-uniformen eruitzagen.

Ook andere punten waarbij Job van den Broek vraagtekens plaatste, worden door het museum weerlegd. In de mail van de woordvoerder wordt wat venijnig benadrukt dat de student daarin dus 'geen gelijk' had.

Van den Broek geeft toe dat sommige kwesties voer voor puristen zijn (al kun je de verblijfplaats van Goering gewoon op Wikipedia vinden). „Maar wat ik de eerste keer constateerde, waren echt grote dateringsfouten die een gemiddelde historicus er wel uit zou halen.

„Daardoor komt de geloofwaardigheid in het geding”, vindt hij. Juist bij zo'n gevoelige tentoonstelling als deze zou je verwachten dat historici grondig onderzoek hebben gedaan. In een verslag van *de Volkskrant* valt te lezen dat museumdirecteur Timo de Rijk en kunsthistoricus Almar Seinen in Duitsland uitgebreid research deden. Hoe is het mogelijk dat nota bene een student, hoe belezen ook, dan tóch nog op fouten stuit?

Het Design Museum benadrukt daarover al uitleg gegeven te hebben en wil er verder weinig meer over kwijt. 'Het is natuurlijk heel belangrijk dat alles correct is in de tentoonstelling.' Verder lijkt de woordvoerder er wel klaar mee: 'Deze discussie is voor ons hiermee in ieder geval afgerond.'